

oprește numai asupra acelor opere care, după părerea sa, au o contingentă cu istoria română sau prezintă mari similitudini cu folclorul românesc. Acestea sînt: *Cîntecul despre Baida*, *Cîntecul despre Svirgorski*, *Duma despre Hmelnițki și Vasile Lupu*, *Duma despre Alexe Popovici și furtuna pe Marea Neagră* și *Moartea cazacului cu calul*.

Cîntecul despre Baida îl interesează în măsura în care, după părerea autorilor, în el se relatează despre sfîrșitul tragic al unui pretendent la scaunul Moldovei, trădat de Tomșa, și anume hatmanul cazacilor Dumitru Vișnevețki, fost principe polon. Hasdeu întărește această părere prin mărturia cronicarului român Grigore Ureche, fiind de acord în același timp și cu părerea editorilor că figura acestuia a fost contopită cu a aventurierului Samuil Korețki, care a avut o soartă asemănătoare¹.

Oprindu-se asupra dumei «Hmelnițki și Vasile Lupu» pe baza comparației cu cronica lui Riegelman, el ajunge să conteste autenticitatea variantei I-a publicată în culegere, pe motivul cvasi-identității cu textul cronicii.

Cea mai interesantă i se pare balada despre Svirgorski, publicată la p. 159—161 a culegerii, sub titlul: *Поход Свирчковского на Волощину* (1574), în care se povestește despre venirea în Moldova a hatmanului Svirgorski pentru a-l ajuta pe Ion Vodă în lupta contra Turcilor².

Balada relatează despre venirea solilor moldoveni pentru a cere ajutor de la cazaci, ecoul puternic ce l-a trezit cererea lor și amintește înfrîngerea de către turci a vitejilor ostași cazaci.

Balada se depărtează de realitatea istorică numai în măsura în care vorbește nu de căderea în robia turcă a lui Sviercevski, ci de moartea acestuia. (De altfel, în acest fel descriu sfîrșitul lui Sviercevski și unele cronicile ucrainene, de exemplu cronica lui Rigelman, în tabelul hatmanilor ucraineni). Sfîrșitul, astfel descris, devine însă mai dramatic, subliniind și mai mult dragostea și admirația poporului pentru eroul său. Nu întîmplător prima variantă, care fusese publicată în «Zaporojska Starina» a lui Sreznevski, se termină cu un bocet al unei mame la mormîntul fiului ei Ivan, care nu are nimic comun cu balada, dar i-a fost adăugat prin asociație cu numele eroului Ivan Sviercevski.

Antonovici și Dragomanov au publicat însă balada cu unele rezerve în ce privește autenticitatea ei, deși argumentele aduse de ei împotriva autenticității baladei nu erau concludente³. Argumentul adus de ei în sprijinul autenticității baladei — faptul că apar trei variante diferite în trei culegeri — e mult mai convingător.

Hasdeu este convins de autenticitatea baladei. Vechimea operei a dus la o oarecare ciuntire a ei, la unele contaminări. El caută să elimine acele părți care sînt o alipire mecanică vădită, cum ar fi bocetul mamei și surorii, și să restabilească o formă completă a operei, suprapunînd două din variante în așa fel încît golurile dintr-una să fie compensate prin cealaltă. Scopul reconstrucției lui Hasdeu nu este de a crea pe cale artificială o formă primară a operei, ci de a

¹ Hasdeu arată că procedeul contaminării e frecvent în folclor și dă și un exemplu descoperit de el în folclorul românesc, venind astfel în sprijinul părerii autorilor culegerii.

² Vezi pe larg relatarea acestui fapt în cronicile ucrainene, la Mihail Dan, *Știri privitoare la Istoria Țărilor Romîne în cronicile ucrainene*, în «Studii și materiale de istorie medie», vol. II, 1957, p. 225, precum și în *Istoria Romîniei*, vol. II, 1962, p. 916.

³ Ele sînt următoarele: în culegerea lui Sreznevski se întîlnesc unele falsuri; e greu de explicat transformarea lui «ci» în «h» (g) pe cale pur fonetică în numele eroului. Sviercevski devine în baladă Svirgorski (cit. Svirhorsi) ceea ce e explicabil doar printr-o citire greșită a lui «r» ca «r».